

JOLANTA JUDYTA PUDEŁKO PDDM

**KS. MICHAŁ BEDNARZ, „LISTY DO TESALONICZAN.
WSTĘP – PRZEKŁAD Z ORYGINAŁU – KOMENTARZ”
(NOWY KOMENTARZ BIBLIJNY 13; EDYCJA
ŚWIĘTEGO PAWŁA: CZĘSTOCHOWA 2007), S. 816,
ISBN 978-83-7424-252-3**

Komentarz do nowotestamentowych Listów do Tesaloniczan autorstwa ks. Michała Bednarza jest częścią serii komentarzy biblijnych do ksiąg Starego i Nowego Testamentu wydawanej przed Edycją Świętego Pawła. Seria ta, wraz z omawianym tutaj tomem, liczy na chwilę obecną (wrzesień 2014) już 24 woluminy. Stanowi to pokaźny wkład do biblistyki polskiej i już dziś może być uznane za wielkie dokonanie. Pomimo małej objętości tekstu analizowanych Listów do Tesaloniczan, ich wartość i znaczenie w badaniach nad Nowym Testamentem jest ogromna. Chodzi bowiem o listy uznane za pierwsze, a więc najstarsze pisma Nowego Testamentu, a zatem rzucające światło na dopiero kształtującą się wspólnotę chrześcijan, ze wszystkimi jej problemami egzystencjalnymi i rodzącą się teologią. Cieszy, iż komentarz

S. DR JUDYTA PUDEŁKO PDDM, należy do Zgromadzenia Sióstr Uczennic Boskiego Mistrza, absolwentka UKSW w Warszawie. W latach 2007-2010 studiowała w Studium Biblicum Franciscanum (SBF) w Jerozolimie gdzie uzyskała licencjat z nauk biblijnych i archeologii. Wykładowca Papieskiego Wydziału Teologicznego w Warszawie. Członkini zwyczajna Stowarzyszenia Biblistów Polskich i przewodnik grup pielgrzymkowych w Ziemi Świętej. Kontakt: ul. Żytnia 11, 01-014 Warszawa; e-mail: judyta.pd@gmail.com

ks. dra hab. Michała Bednarza, wieloletniego profesora Wydziału Teologicznego PAT w Tarnowie oraz WSD w Rzeszowie i Tuchowie, traktuje problem nie tylko obszernie (aż 816 stron), ale i wnikliwie.

Komentarz rozpoczyna się obszernym wstępem (ss. 21-82), który wprowadza w problematykę historyczno-literacką Listów do Tesaloniczan. Autor przedstawia wpieryw kolejne zagadnienia wprowadzające dotyczące okoliczności, czasu, autorstwa, sytuacji i celu powstania listów, najpierw 1 Tes, później 2 Tes. We wstępie autor prezentuje także strukturę listów i omawia ich treść, odnosząc się do sytuacji historyczno-kulturowej wspólnoty w Tesalonice. Hipotezy dotyczące autentyczności listów, wysuwane od dziesiątków lat, omówione są niezwykle szczegółowo (ss. 57-75). Jest to konieczne, gdyż kwestia ta wpływa na interpretację tekstu listów. W prezentacji tego zagadnienia autor wykazuje się dobrą znajomością obcojęzycznej literatury przedmiotu, rzeczowo ustosunkowuje się do poszczególnych hipotez, odnosząc się również do argumentów zaczerpniętych z innych pism Pawłowych oraz analizy słownictwa. Ostatecznie autor opowiada się, może nie do końca jasno, za Pawłowym autorstwem 2 Tes (jako „najlepszą z możliwych hipotez” – s. 74), odwołując się przy tym do argumentu z tradycji Kościoła. Wprowadzenie zamyka omówienie problemu wzajemnej relacji pomiędzy 1 Tes a 2 Tes; to żywo dyskutowane zagadnienie jest częścią większej debaty nad formowaniem się, a więc kolejnością powstawania pism Nowego Testamentu.

Właściwy komentarz podzielony jest na dwie główne części. Pierwszą z nich (ss. 83-605) stanowi analiza tekstu listów, która przebiega według stałego schematu. Po przytoczeniu nowego przekładu, autorstwa ks. Bednarza, omówione są najistotniejsze problemy wynikające z krytyki tekstu. Następnie przedstawione zostają zagadnienia literackie badanego fragmentu i przeprowadzona jest jego egzegeza. W tej ostatniej części, dana perykopa wyjaśniana jest poprzez odwołania do Starego Testamentu, literatury międzytestamentalnej (zastanawia jedynie odniesienie do niezidentyfikowanego TestJoz na ss. 346 i 727, czy Hen na s. 702), pism qumrańskich, literatury rabinicznej i innych pism Nowego Testamentu. Bezsprzecznie, walorem komentarza są jego dokładne analizy egzegetyczne. Analizę perykopy autor kończy omówieniem zagadnień teologiczno-pastoralnych, w niektórych przypadkach będących wprawdzie powtórzeniem wcześniejszej teologicznej syntezy, ale z reguły stanowiących aktualizację tekstu, a więc budujących jego odniesienie do życia chrześcijańskiego dziś. Analizę każdej perykopy zamyka bibliografia.

Część druga komentarza (ss. 606-735), prezentując teologię listów, omawia ją w kluczu czterech tematów: Kościół, Apostoł i jego wspólnota, życie

chrześcijańskie oraz eschatologia. W tej części nie brak jednak też uwag dotyczących eklezjologii, antropologii i etyki. Każdy z czterech tematów został przez autora potraktowany niezwykle wnikliwie i obszernie, co nadaje komentarzowi rys nie tylko egzegetyczny, ale i teologiczny. Rys ten sprawia, iż komentarz może służyć jako pomoc dla teologów innych specjalności. Waleorem tej części jest konfrontacja kształtującej się jeszcze myśli teologicznej obu listów. Podkreślmy, iż jest to najbardziej pierwotna myśl chrześcijańska, formowana pod wpływem konkretnych realiów życia wspólnoty w Tesalonicach i często stanowiąca punkt wyjścia dla teologii obecnej w późniejszych pismach Pawłowych. Warto zauważyć cenne spostrzeżenia autora na temat różnic obrazu paruzji przedstawionego w 1 Tes i w 2 Tes. Nie są one, jak uważa wielu, przesłanką potwierdzającą nieautentyczność listów, lecz raczej odzwierciedleniem różnych idei znajdujących w Starym Testamencie, literaturze międzytestamentalnej, logiach Jezusa i apokaliptyce chrześcijańskiej (zob. ss. 734-735).

Komentarz zamyka obszerna bibliografia (ss. 737-758), skorowidz autorów oraz skorowidz tekstów biblijnych (ss. 759-802). Całe dzieło, przy całej precyzji naukowej, cechuje jasny, przystępny i prosty język. Pozwala to polecić komentarz nie tylko egzegetom, duszpasterzom i studentom teologii, ale również szerokiemu kręgowi osób szukających pogłębionej lektury Pisma Świętego. Wskazane powyżej walory językowe komentarza ujawniają dobre pióro autora. Należy jednak podkreślić jego znakomity warsztat naukowy. Autor nie tylko śledzi stan najnowszych badań, ale także w nich aktywnie uczestniczy, zajmując swoje stanowisko w dyskutowanych kwestiach. Lekturę komentarza ułatwia zastosowanie przystępnej transliteracji terminów pochodzących z języków starożytnych. Wydaje się jednak, iż dołączenie indeksu słów greckich ułatwiłoby wyłowienie najważniejszych terminów Pawłowych, charakteryzujących Apostoła Narodów i jego nauczanie, także w innych listach.

Całościowe komentarze do ksiąg biblijnych nie są częstymi przedsięwzięciami na polskim rynku wydawniczym. Z tego względu, publikacja ks. Michała Bednarza zasługuje na najwyższe uznanie. Nie mamy w języku polskim lepszego komentarza do tekstu Listów do Tesaloniczan. Obszerność tego komentarza i ograniczoność formy recenzji nie pozwala na wyszczególnienie wszystkich jego walorów, które będą odkrywane przez czytelników przez następne dziesięciolecia. Na koniec wypada wyrazić wdzięczność i uznanie za wieloletni trud autora włożony w przygotowanie tak obszernego dzieła, które bez wątpienia stanowi istotny krok w historii polskich badań nad Listami do Tesaloniczan.